

Bergen 29.03.2021

Høringssvar på forslag til endringer i akvakulturregelverket

Fiskeridirektoratet foreslår endringer i lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 12 for vare- og tjenesteprodusenter. Det foreslås konkretisering av krav og plikter knyttet til rømming, som betyr tydeligere krav om kompetanse, journalføring, beredskapsplan, aktsomhet, risikovurdering og meldeplikt ved rømming.

I tillegg foreslås det ytterligere krav knyttet til gjennomføring og overvåking av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming, samt krav til bedre nøyaktighet for telling av fisk. Det foreslås videre endringer i lovverket knyttet til utslipp av legemidler.

Kystrederiene, med vår avdeling Brønnbåteiernes Forening, representerer et kritisk ledd i verdikjeden havbruk. Vi har i dag en verdensledende brønnbåt og serviceflåte, i tillegg til tarehøstings-fartøyer, som har hatt en enorm teknologisk og operasjonell utvikling gjennom årene.

Teknologien og fartøyene er i stor grad utformet i Norge, og skipene sysselsetter folk langs hele kysten. Utviklingen som har vært setter oss i førersetet i verden, og vi har stort potensiale til å både videreutvikle og eksportere kompetanse og miljøteknologi innenfor flere ulike typer avanserte skip, som gjennomfører et bredt spekter av operasjoner. Fokus på fiskehelse, miljø og bærekraft står sterk i aktiviteten til rederiene våre, og på bakgrunn av dette har vi flere merknader og innspill til høringsforslaget.

5. Forslag om utvidelse av virkeområdet til akvakulturdriftsforskriften for vare- og tjenesteprodusenter

Det meste av aktiviteten og driften til fartøyene reguleres i dag gjennom transportforskriften, men forskrift om IK-Akvakultur gjelder også for vare- og tjenesteprodusenter, for å sikre at det gjennomføres systematiske tiltak for å oppfylle akvakulturlovgivningen.

Det stilles blant annet krav til internkontrollens innhold, og det fastsettes at aktøren skal *«kartlegge farer og problemer, og på denne bakgrunn vurdere risiko, og utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene»*.

§ 2 og 3 Forskriftens geografiske, personelle og saklige virkeområde

Vi er enige i Fiskeridirektoratets forslag på å utvide det personelle virkeområdet i akvakulturdriftsforskriften, slik at de kravene i forskriften som er relevante for vare- og tjenesteprodusenter, også blir gjeldende for sektoren.

Når akvakulturdriftsforskriften gjøres gjeldende, viser Fiskeridirektoratet til at det videre er behov for å presisere dette i forskriftens saklige virkeområde, slik at forskriften også omfatter *«gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg»*. Kystrederiene støtter videre at første ledd første setning endres, og at ny bokstav *n* etableres i § 3.

§ 5. Generelle krav til forsvarlig drift

I den daglige driften driver rederiene kontinuerlig med risikovurderinger tilknyttet aktiviteten de utfører. Den generelle holdningen hos rederiene er å drive sikkert, effektivt og bærekraftig. At Fiskeridirektorater foreslår at det i akvakulturloven § 12. blir inntatt i første ledd at også «gjennomføring av aktivitet i tilknytning til driften» skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig, er således uproblematisk.

§ 10. Journalføring

Vare- og tjenesteprodusenter er i dag ikke omfattet av krav om føring av driftsjournal i forbindelse med gjennomføring av aktiviteter i akvakulturnæringen. Det foreslås derfor at det innføres et krav om føring av driftsjournal for disse.

Rederiene fører allerede journal over aktiviteten for egen kontroll og for kunder. Vi støtter derfor krav om å føre driftsjournal, da det ikke vil bety det store merarbeidet for rederiene. Men at driftsjournalen skal være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene i fire år, vil kreve systemer for lagring av data etc. Vi anbefaler derfor at dette reduseres til to år.

Videre støttes forslaget om at driftsjournalen må inneholde opplysninger om når, hvor, hvordan og hvilke aktiviteter som er gjennomført, inkludert aktiviteter som transport av fisk mellom anlegg, og tømming av badebehandlingsvann borte fra anlegget.

Da fartøyene allerede har på plass ulike rapporteringssystemer som kan tilpasses en rapportering til Fiskeridirektoratet, er det best med et «funksjonskrav» for rapportering. Da slipper rederiene flere systemer som de må logge på, samt at de slipper å føre samme data flere ganger m.m.

6. Forslag om nye krav for å hindre, oppdage og begrense rømming

Gjennom gode rutiner og systematisk arbeid ute hos rederiene er det å hindre rømming gjennomgående. I forkant av alle operasjoner blir det gjennomført risikovurderinger for å hindre og begrense rømming, men kompleksiteten i havbruksnæringen gjør likevel til at rømming fortsatt er en av de store utfordringene i næringen.

SINTEF har i rapporten «Kunnskap og metoder for å forebygge rømming» oppsummert innrapporterte rømmingsmeldinger til Fiskeridirektoratet i perioden 2010-2018. Her konkluderes det med at halvparten av fisken rømte under uvær eller avlusningsoperasjoner. Det ble videre avdekket flere medvirkende faktorer til at en rømming oppstår, både menneskelige faktorer og driftsmessige/organisatoriske faktorer.

Fiskeridirektoratet foreslår på bakgrunn blant annet nevnte rapport, en konkretisering av krav og plikter knyttet til rømming for vare- og tjenesteprodusenter, ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg.

6.2 Nødvendig faglig kompetanse

Kystrederiene er enige i at det er svært viktig at det stilles krav til kompetanse i alle ledd av virksomhetene, samt at virksomheten må sørge for at det til enhver tid er tilstrekkelig med personell med nødvendig faglig kompetanse for jobben de gjør, eller deltar i.

Fiskeridirektoratet foreslår konkret at vare- og tjenesteprodusenter omfattes av kravet til kompetanse i akvakulturdriftsforskriften § 6, jf. akvakulturloven § 22. I dette ligger det at de ansatte må ha nødvendig faglig kompetanse for å kunne utføre sine oppdrag og tjenester på en miljømessig forsvarlig måte.

Vanlig forståelse av «faglige kvalifikasjoner» er formell utdanning eller f.eks. krav om godkjenning eller akkreditering. Faglig kompetanse utvikles gjennom både formell utdanning, opplæring og erfaring. Fiskeridirektoratet påpeker i høringsbrevet at faglige kvalifikasjoner ikke automatisk betyr at en person har den nødvendige faglige kompetansen til å delta i aktiviteter som omfattes av akvakulturloven.

Vi må presisere at det vil være vanskelig å finne mannskap som både har maritime sertifikater samtidig med VG3 på en akvakulturlinje, om dette er hensikten på sikt. En bedre definisjon på faglig kompetanse for de ansatte om bord fartøyene vil være fornuftig, da flere rederi har kurs for rømmingsforebygging og risikovurderinger om bord egne fartøy.

Da opplæring i rømmingssikring videre foregår internt i selskap og tilbys som egne kurs av ulike eksterne aktører, kan det være fornuftig å samordne opplæring og kursing, slik at oppdatert kunnskap når ut til alle som må ha slik kompetanse.

Kystrederiene, som part i Rømmingsforum, er videre kjent med at Fiskeridirektoratet ser på å utvikle materie for sektorspesifikke rømmingsforebyggende kurs, eksempelvis for brønnbåter og servicefartøy. Ettersom næringen er spredd langs hele kysten, og mannskapet har begrenset tid på land, vil det beste for etablering og gjennomføring av slike kurs være at de er nettbaserte og blir et ledd i intern opplæring i rederiene.

6.3 Beredskapsplan

Vare- og tjenesteprodusenter er i dag ikke omfattet av krav om en oppdatert beredskapsplan i forbindelse med gjennomføring av aktiviteter i akvakulturnæringen, men den maritime næringen har lang erfaring med beredskapsplaner tilknyttet sikkerhet og drift av fartøyene.

§ 7. Beredskapsplan

Konsekvensene av rømming kan reduseres dersom virksomheten på forhånd har planlagt hvordan en rømmingssituasjon skal håndteres. Når deler av akvakulturdraftsforskriften blir gjeldende som foreslått, vil rederiene få konkrete plikter knyttet til å forebygge og begrense rømming, inkludert krav til beredskapsplan.

Kystrederiene er opptatt av sikkerheten for både folk, fisk og miljø, og støtter forslaget om et nytt femte ledd om at vare- og tjenesteprodusenter til enhver tid skal ha en oppdatert beredskapsplan, med oversikt over hvordan rømming kan oppdages og begrenses ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til akvakulturdraften;

«Vare- og tjenesteprodusenter skal ved gjennomføring av aktiviteter i tilknytning til drift av akvakulturanlegg til enhver tid ha en oppdatert beredskapsplan. Beredskapsplanen skal inneholde oversikt over hvordan rømming kan oppdages og begrenses, herunder

risikoreduserende tiltak ved gjennomføring av aktiviteter som kan medføre risiko for rømming.»

6.7. Nøyaktighet for antall fisk

Innehaver skal til enhver tid ha opplysninger om antall fisk i merdene, og skal rapportere dette månedlig til Fiskeridirektoratet. Erfaringen i næringen er at det i forbindelse med rømmingshendelser per i dag er store utfordringer med å fastsette presise rømmingstall, som igjen påvirker innsatsen for gjenfangst, og dernest kan føre til uheldig miljøpåvirkning.

Fiskeridirektoratet har ved flere anledninger påpekt overfor Kystrederiene, at en nøyaktig telling av fisk vil være helt avhengig av at fisketelleren brukes slik den er ment å brukes, iht. brukerhåndboken, der blant annet fiskestørrelse, spredningsvekt, vannhastighet og kapasitet har stor betydning.

Det er i dag tilgjengelig fisketellere, både våt- og tørrtellere, fra ulike leverandører. Mange brønnbåter har montert ulike fisketellere om bord, det samme gjelder også for de fleste vaksinerings- og sorteringsmaskiner. Tellerne har allerede oppgitt spesifikasjoner om fiskestørrelse, kapasitet og nøyaktighet. Nøyaktigheten oppgis fra leverandørene å ligge i området 98-100 %.

Fiskeridirektoratet viser til at resultatet av tellingen kan være beheftet med tilfeldige og systematiske feil. De tilfeldige feilene vil i hovedsak være knyttet til rutiner og gjennomføring av tellingen som ikke er i henhold til brukerhåndboken. Slike feil vil variere på usystematisk måte både i størrelse og fortegn, og gir opphav til lav presisjon.

Direktoratet påpeker at det også kan være systematiske feil knyttet til innstillinger og kalibrering/optimalisering av telleren, som fører til at en rekke tellinger gir avvik hver gang. Avviket kan være konstant eller det kan variere på en systematisk måte.

Erfaringer fra telling på brønnbåt

Våre medlemmers erfaringer er at det i større grad er forholdene i- og rundt selve tellingen, som påvirker nøyaktigheten, mer enn teknologien. Det kan være ujevne fiskegrupper, trengingsoperasjon, temperatur, helsestatus på fisk, vær og vind, strøm etc som påvirker resultatet. Videre opplever vi i svært liten grad at det er systematiske feil tilknyttet tellingene og optimalisering av utstyret, da optimalisering må gjennomføres med jevne mellomrom etter brukerhåndboken.

Telling av fisk foretas oftest i forbindelse med arbeidsoperasjoner som f.eks. avlusning. Brønnbåtenes erfaringer er at tellenøyaktigheten om bord fartøyene har de samme avvikene eller presisjonen, enten tellingen forekommer som en isolert aktivitet, eller som en tilleggsaktivitet i forbindelse med andre operasjoner. Størst avvik i nøyaktigheten ses gjerne på ujevne fiskegrupper i sjø, mens det er større nøyaktighet ved telling av jevne fiskegrupper ved utsett eller vaksinerings, eller i sjø etter/under sortering.

Ut ifra et fiskevelferdsperspektiv er det klart best å begrense håndtering av fisk, og ta tellingen når en annen operasjon også skal gjennomføres. Dersom fisken må telles uten at

det gjennomføres i kombinasjon med andre arbeidsoperasjoner, kan det føre at fisken blir utsatt for unødige håndtering, som igjen kan påvirke fiskevelferden negativt.

Forslag til ny § 37b Krav til nøyaktighet for antall fisk

Det foreslås at det stilles krav til nøyaktighet i antall fisk i produksjonseenhetene både på land og i sjø. Med utgangspunkt i dagens risikobilde og utfordringer knyttet til rømming av laks og regnbueørret, foreslår direktoratet at kravet rettes mot disse artene.

Hva som er akseptabel nøyaktighet anser vi som svært utfordrende å tallfeste i praksis, da våre erfaringer som nevnt tilsier ikke er at det er selve teknologien i telleren, med faktorene rundt tellingen som kan påvirke nøyaktigheten til tellingen. Selv om flere ledd av prosessene i operasjonene rundt ett fartøy, som trenging etc til stadighet forbedres, vil det være utfordrende med en standard for de ulike leddene, da fiskegruppene er ulike, forholdene på sjø er variable og fartøyene gjerne er ulike.

Om forslaget rundt en nøyaktighet på mindre enn $\pm 1\%$ for antall fisk teknologisk er gjennomførbart under gitte forhold, bør derfor teknologileverandørene svare på. Vi mener likevel at det gjennom forskrift ikke bør tallfestes en nøyaktighet som i praksis er mulig å etterleve – selv om noen teknologileverandører hevder teknologien kan oppfylle kravet under kontrollerte forhold.

Våre medlemmer er videre bekymret for ansvaret for $\pm 1\%$ skal legges på fartøyet/rederiet. Selv om det også forekommer ganske nøyaktige tellinger i felt, anser vi at $\pm 1\%$ bare er realistisk under «laboratorieforhold».

6.8. Meldeplikt ved rømming og mistanke om rømming

§ 38. Meldeplikt ved rømming

I gjeldende § 38 er det angitt at innehaver straks skal melde fra til Fiskeridirektoratet, dersom det er oppdaget eller mistanke om rømming. At plikten også blir gjeldende for vare- og tjenesteprodusenter, og at meldeplikten også omfatter at de straks melder fra til innehaver, er fornuftig og støttes fra våre medlemmer.

I dag sender innehaver inn melding via MinSide, men det finnes per nå ikke skjema for melding fra vare- og tjenesteprodusenter. Fiskeridirektoratet vil derfor måtte utarbeide løsning for å sende inn slik melding, dersom forslag om meldeplikt fra vare- og tjenesteleverandører vedtas. En ny meldingsløsning bør være brukervennlig og nettbasert, og på plass før kravet blir gjeldende.

7. Forslag om endring av krav ved bruk og utslipp av legemidler

Det foreslås at alt regelverk knyttet til bruk og utslipp av legemidler, for både innehaver og brønnbåt, samles i akvakulturdriftsforskriften. Samtidig foreslås det at transportforskriften § 22a oppheves. Tiltakene som ble innført i 2017 og 2019 ved bruk av legemidler mot lakselus, herunder særskilte detaljkrav og forbud, foreslås erstattet med funksjonsbaserte regler som vil gjelde ved bruk og utslipp av alle legemidler, og kravene foreslås ikke begrenses til lakselus.

Når behandling skjer i brønnbåt, slippes badebehandlingsvannet ut mens fartøyet er i fart. Vanntemperatur, strøm og sjikting i vannsøylen har særlig betydning for spredning av bademidler.

Vi merker oss at Havforskningsinstituttet holder på å utvikle «Strømkatalogen», foreløpig tilgjengelig som prototype for Sør-Vestlandet, som vil gi statistisk informasjon om strøm og spredning med strømmen for hele kysten. Vi ser frem til at dette kan være et nyttig verktøy for brønnbåtene ved utslipp av legemidler i fremtiden.

7.5. Bruk og utslipp av legemidler

Ved utslipp av legemidler eller behandlingsvann med legemidler, har både innehaver og vare- og tjenesteprodusenten et selvstendig ansvar for at utslippet skjer på en miljømessig forsvarlig måte. Myndighetene har utarbeidet veiledning til både innehaver og tjenesteprodusenter. Helt innledningsvis ønsker vi å påpeke at det må prioriteres at denne veilederen, og lignende veiledere må oppdateres og revideres ved behov, basert på ny kunnskap og utvikling.

I gjeldende regelverk er det gitt svært konkrete og detaljerte avstandskrav for bruk og utslipp av legemidler. Lokalitetene og aktuelle områder for tømning er til dels svært forskjellige mht. strøm, dybde, avstand fra land mm. Lokale forhold kan også medføre at utslippet havner i en forbudssone, selv om det tømmes utenfor forbudssonen. Detaljerte avstandskrav vil i slike tilfeller ikke være tilstrekkelige.

Videre tas det ikke høyde for at noen av de samme legemidlene som brukes mot lakselus, også brukes mot andre sykdommer, som eksempelvis AGD. De ulike egenskapene til legemidlene som har betydning for miljøeffektene, blir heller ikke hensyntatt i regelverket.

Funksjonsbaserte regler

I et funksjonsbasert regelverk tar myndighetene utgangspunkt i hvilke mål som skal oppnås, og det er virksomhetene selv som får velge løsninger for å nå målene. Kompleksitet, teknologisk utvikling og raske omstillinger gjør det vanskelig å regulere aktiviteten i virksomhetene på en direkte måte, og samtidig holde regelverket à jour med utviklingen. En overgang til funksjonskrav vil gi virksomhetene økt ansvar, men også muligheter til å finne løsninger som er gunstige for virksomheten selv, ut fra mål i regelverket

Direktoratet foreslår at nåværende krav utvides til å omfatte all bruk og utslipp av legemidler, og at de detaljerte reglene om forbud og avstandskrav erstattes av funksjonsbaserte regler. Videre foreslås det at reglene for både innehaver av akvakulturtillatelse og brønnbåt/vare- og tjenesteprodusenter, samles i akvakulturdriftsforskriften § 15. Som følge av nevnte endringer kan § 15a og § 15b oppheves. Kravene om bruk og utslipp av legemidler utvides videre til å omfatte legemidler generelt, og § 15 må endres i henhold til dette.

Kystrederiene mener at innføring av funksjonsbaserte regler for utslipp av legemidler vil være mest bærekraftig over tid. Men i forbindelse med innføring av funksjonsbaserte regler

må det stilles krav til klare roller i forbindelse med kunnskap rundt lokale forhold som har betydning for spredning av legemidler.

Det vil være vanskelig for rederiene å ha kontroll på alle omkringliggende organismer, i alle ulike områder langs hele norskekysten. At ansvaret presiseres ligger på innehaver/fiskehelsebiolog/veterinær, og at informasjonen rundt miljøforhold skal videreformidles til rederi/kaptein før utslipp, er både viktig og hensiktsmessig. Da kan kapteinen inkludere informasjonen i risikovurderingen for utslippet, og både innehaver og brønnbåt får tatt selvstendige risikovurderinger.

8. Forslag om endring av forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven – overtredelsesgebyr

Fiskeridirektoratet foreslår endring i forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven, slik at det gis adgang til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på eksisterende krav med foreslåtte endringer, og for brudd på foreslåtte nye krav. Endringen som foreslås vil medføre at overtredelsesgebyr kan anvendes som sanksjon også mot vare- og tjenesteprodusenter.

Våre erfaringer er at rømmingshendelser/hull i not, oppdages vilkårlig etter/eller i forbindelse med en arbeidsoperasjon. Med innføring av meldeplikt ved rømming også hos rederiene, kan det fremover ventes at flere rømmingsmeldinger kommer fra fartøyene, uten at de er direkte årsak til hendelsen. Dette forholdet må vurderes grundig av Fiskeridirektoratet ved eventuelle sanksjoner.

10.3. Forvaltningen

Forslagene til regelverksendring vil medføre en viss utvidelse av tilsynsaktiviteten for Fiskeridirektoratet, fordi en konkretisering av vare- og tjenesteprodusenters plikter gjør dem mer tilgjengelige og tydelige. Dette kan føre til at både flere, og andre vare- og tjenesteprodusenter enn i dag følges opp med tilsyn.

Fiskeridirektoratet vil måtte utarbeide skjema for melding om rømming eller mistanke om rømming for vare- og tjenesteprodusenter, samt skjema for melding om tømming av badebehandlingsvann. Disse skjemaer bør være på plass før forskriftsendringer trer i kraft. Veiledning for brønnbåt om bruk og utslipp av legemidler vil også måtte oppdateres i samsvar med endringene.

Konklusjon/oppsummering

Kystrederiene anser det som hensiktsmessig å samle alle krav og plikter som stilles for vare- og tjenesteprodusenter, så vel som innehaver av akvakulturtillatelse, og som begrunnes av miljøhensyn, i samme forskrift. Å utvide det personelle virkeområdet i akvakulturdriftsforskriften til å bli gjeldende for vare- og tjenesteprodusenter/rederiene er da nødvendig. En innlemming i reglene gjør at rederienes ansvar vil bli mer tydelig, samt vil kunne legge til rette for god samhandling med innehaver.

Våre viktigste innspill til endringer i nevnte forskrifter oppsummeres slik:

- Det må sikres at kravene til kompetanse hos personell er realistiske, og lett praktisk gjennomførbare ved at det legges opp til nettbaserte kurs.
- Vi anbefaler ikke at det innføres et krav til tellenøyaktighet som er teoretisk mulig, men ikke praktisk gjennomførbart.
- I forbindelse med innføring av funksjonsbaserte regler må det stilles krav til klare roller i forbindelse med kunnskap rundt lokale forhold som har betydning for spredning av legemidler.
- Fremover kan det ventes at flere rømmingsmeldinger kommer fra fartøyene, uten at de er direkte årsak til hendelsen. Dette forholdet må vurderes grundig av Fiskeridirektoratet ved eventuelle sanksjoner.
- Fiskeridirektoratet må utarbeide skjema for melding om rømming eller mistanke om rømming for vare- og tjenesteprodusenter, samt skjema for melding om tømming av badebehandlingsvann. Disse skjemaer bør være på plass før forskriftsendringer trer i kraft.

I høringsbrevet oppsummerer Fiskeridirektoratet videre følgende:

«Arbeidsfartøy, og spesielt brønnbåter, har vært involvert i flere uønskede hendelser de siste årene. Blant annet er det fra 2006-2018 registrert 63 uønskede hendelser der brønnbåter har vært involvert. 54 av disse medførte rømming av oppdrettsfisk.»

Vi må kommentere fremlagte statistikk og understreke at rømming tas på fulle alvor blant våre medlemmer. Det er nullvisjonen som gjelder og flere rederier oppfyller denne over lang tid. Kystrederiene ønsker om mulig, jevnlig gjennomgang av funn ved tilsyn hos våre medlemmer, for å aktivt kunne bidra til å spre kunnskap og informasjon til flåten, og for å forbedre rutiner etc. Spesielt ved innføring av nye regler, har vi erfaringer med at et slikt samarbeid kan gi gode resultater.

Vi ser frem til videre samarbeid og dialog i Rømmingsforum og på andre arenaer.

Med hilsen

Linn Therese S. Hosteland
Næringspolitisk rådgiver
Kystrederiene
(elektronisk. sign)

Tanja Hoel
Styreleder
Brønnbåteierernes Forening
(elektronisk. sign)